

Tortugues amenaçades a la Mediterrània

Un estudi de l'Obra Social de "la Caixa" en col·laboració amb la Universitat de Barcelona analitza la influència de la flota palangrera de l'estat espanyol en els alts índexs de mortalitat de les carettes o tortugues babaues.

La flota palangrera recull les xarxes amb el nerviosisme habitual de qui espera els resultats de la feina feta. Han estès el palangre durant aproximadament trenta milles, per capturar un bon nombre de tonyines i peix espasa. Es comença a veure la pesca a mesura que les xarxes afloren a la superfície i, un cop més, amb la decepció dels pescadors, enganxades als hams hi ha més tortugues que no pas exemplars de peix espasa o tonyines. Els pescadors, que no volen per a res les tortugues, tallen el fil que les uneix a la xarxa, molt sovint deixant l'ham clavat dins els quelonis, i les retornen a mar, on, fins fa poc, es creia que moltes morien poc després.

Les carettes o tortugues babaues (*Caretta Caretta*), són una de les espècies marines més representatives de la mar Mediterrània. Hi ha qui considera que s'anomenen *babaues* per l'aspecte que tenen quan surten a la superfície i passen hores i hores mig adormides al sol. *Babaues*, sobretot, perquè aquest és un dels moments més perillosos per a la seva integritat física, ja que molt sovint són víctimes de la col·lisió amb les hèlixs dels vaixells.

Però no és pas l'únic perill que amenaça aquests quelonis. Les carettes poden fer migracions de centenars de quilòmetres, i fins i tot milers. En aquestes travessies les envolten

una munió de perills, que n'acaben fent créixer l'índex de mortalitat. Un dels factors principals que han portat les carettes a aquesta situació crítica —fins al punt que es consideren en perill d'extinció— ha estat la massificació urbanística de les costes. La destrucció del paisatge costaner ha eliminat nombrosos hàbitats de nidificació d'aquesta espècie, fet que en dificulta greument la reproducció. L'efecte de l'acció humana és devastador. Als xocs contra embarcacions i l'especulació urbanística de les costes, encara cal afegir-hi més causes de la mortalitat de les carettes amb una responsabilitat directa de l'home. L'una és la contaminació de mars i oceans. Però, sobretot, la pesca amb palangre, perquè les carettes són omnívores i se senten especialment atretes pels ingredients que solen integrar els esquers de la pesca amb palangre, la qual cosa fa que, involuntàriament, els pescadors les acabin capturant.

Si bé és veritat que després les alliberen, també és evident que amb un ham clavat a la boca o fins i tot a l'esòfag sembla difícil que una tortuga pugui sobreviure gaire temps a la mar.

El pescador és l'enemic? Per determinar la influència real de la flota palangrera de l'estat espanyol en la mort de les carettes, l'Obra Social de "la Caixa", conjuntament amb la Universitat de Barcelona, ha dut a terme un estudi sobre els quelonis, dins els projectes "La Caixa a favor del mar" i "La ruta de l'Íbero".

L'objectiu de l'estudi era determinar amb claredat quantes d'aquestes tortugues capturades accidentalment pels pescadors sobreviuen un cop alliberades. Per a poder esbrinar-ho, un equip d'aquesta investigació dirigida per Lluís Cardona va acompanyar una embarcació de pesca amb palangre durant una sortida. El mecanisme era senzill: seguir exactament els passos que duïen a terme els pescadors quan capturaven una tortuga i fer-li un seguiment específic que permetés de saber en tot moment en quina situació es trobava. Per a poder fer aquest seguiment, l'equip que anava a bord de l'embarcació

Per fer el seguiment de les carettes, els investigadors van instal·lar uns dispositius sobre la closca de les tortugues capturades abans de tornar-les a la mar.

Segons un estudi recent, la majoria de les tortugues babaues capturades accidentalment pels pescadors sobreviuen.

instal·lava a sobre la closca de les tortugues un dispositiu (*pop-up tag*) abans de retornar-les a mar. Aquests transmissors quedaven enganxats a la tortuga durant quatre mesos, i només se'n desenganxaven abans en el cas que la tortuga acabés morint-se. Per a saber si la tortuga era morta, el dispositiu havia estat programat per desenganxar-se'n quan la tortuga passés més de vuit dies a la mateixa fondària, o quan aquesta fos superior a 500 metres, perquè les caretes no solen baixar tan avall. Quan es deixava anar, el dispositiu transmetia les dades que permetien de saber la informació emmagatzemada durant els dies en què havia estat enganxat, i també la causa i la situació de la mort de la tortuga.

Durant aquesta expedició conjunta entre pescadors i investigadors, es van capturar catorze tortugues, de les quals dues van acabar morint a conseqüència de la captura. Les altres dotze, un cop alliberades, van poder continuar fent la vida habitual sense dificultats. La mostra que es va prendre, catorze tortugues, era bastant reduïda. Un cop extrapolades les dades a la població total de caretes a

la Mediterrània —es calcula que n'hi ha vora unes 20.000—, la possibilitat que una tortuga morís després de ser alliberada pels pescadors oscil·lava entre el 5% i el 35%.

“Aquesta és una dada força més positiva d'allò que s'esperava al principi, perquè sembla demostrar que, malgrat ser capturades, les tortugues tenen moltes possibilitats de sobreviure un cop els pescadors les retornen a mar”, afirma el responsable de la investigació, Lluís Cardona.

Tot i això, els índexs de mortalitat de les tortugues babaues continuen essent força preocupants, perquè aquest estudi se centra en les que són alliberades, però també s'ha de tenir en compte que aproximadament un 5% de les tortugues capturades moren abans de ser pujades a bord de l'embarcació, normalment escanyades pel fil de pescar, que els obstrueix les vies respiratòries. Per una altra banda, aquest estudi tracta exclusivament de la influència de la flota palangrera de l'estat espanyol, i per tant, no recull dades sobre la influència de les altres flotes que treballen per la mateixa zona, com ara la marroquina o la italiana.

Mesures de protecció. En total, es calcula que l'acció humana causa la mort d'unes 2.000 caretes l'any, és a dir, un 10% de la població total. Per a mirar de millorar la situació, l'estudi proposa un seguit de mesures que reduirien en certa mesura el nombre de tortugues capturades pel palangre. Entre les possibles solucions hi ha l'opció que els pescadors calin a més de cinquanta metres de profunditat, on continuarien trobant peix espasa i tonyines, però dificultarien molt més l'accés de les tortugues als hams. Canviar l'esquer i elaborar-lo amb aliments que cridessin l'atenció dels objectius dels pescadors i no de les tortugues seria una altra solució efectiva, igual com canviar la mena d'ham per un que només es clavés a la boca, amb què s'evitaria l'arribada a l'esòfag de les tortugues, punt on s'acostuma a originar la seva mort.

Tot són solucions que no semblen gaire difícils, i que, malgrat que poden tenir un cost, no serà res comparat amb el de l'extinció d'una espècie tan característica de les nostres costes.

Gerard Pruna